

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και μολονότι η δική μας φυλή υπέστη πολλή μεγάλη ήττα και σκοτώθηκαν εκεί πάρα πολλοί, οπισθοχώρησα μετά από τον αλαζόνα Στειριέα που είχε κατηγορήσει για δειλούς όλους τους ανθρώπους.

Επομένως, αν κάποιος από εσάς οργίζεται με όσους έχουν την αξίωση να ασχολούνται με τα δημόσια πράγματα, αλλά αποφεύγουν τους κινδύνους, δε θα είχαν δικαιολογημένα για μένα αυτή τη γνώμη. Γιατί όχι μόνο εκτελούσα τις διαταγές με προθυμία, αλλά και είχα την τόλμη να ριψοκινδυνεύω. Και αυτά τα έκανα όχι γιατί τάχα πίστευα ότι δεν είναι φοβερό να πολεμώ εναντίον των Λακεδαιμονίων αλλά για να πετυχαίνω όλα όσα δικαιούμαι επειδή θα με θεωρούσατε γι' αυτούς τους λόγους καλύτερο, αν κάποτε άδικα μπλεκόμουν σε δικαστικό αγώνα. Γι' αυτό, παρακαλώ, ανεβείτε στο βήμα, για να καταθέσετε γι' αυτά.

2. Η πειστικότητα του κάθε ρήτορα εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την εντύπωση που θα προξενήσει ο ίδιος ως προσωπικότητα. Αν κατορθώσει να επιβάλει την εικόνα του ως έντιμου ανθρώπου και πολίτη, αυτόματα οι λόγοι του γίνονται πειστικότεροι. Αυτό το πετυχαίνει σε ικανοποιητικό βαθμό ο Μαντίθεος στα αποσπάσματα που μας δίνονται.

Από την αρχή κιόλας του αποσπάσματος γίνεται φανερή η γενναιότητα και ο ηρωισμός που επέδειξε ο Μαντίθεος στη μάχη της Κορίνθου που έγινε ανάμεσα στους Αθηναίους και τους συμμάχους τους, Κορίνθιους, Βοιωτούς και Αργείους κατά των Λακεδαιμονίων και των συμμάχων τους το 394 π.Χ. Αναφέρει ότι αποχώρησε από το πεδίο της μάχης (ύστερος άνεχώρησα) ακόμα και μετά από το «σεμνό» Στειριέα (του σερμού Στειριώς), το Θρασύβουλο δηλαδή που ήταν γνωστός για την κατάλυση της αρχής των Τριάκοντα και την αποκατάσταση της αθηναϊκής δημοκρατίας. Εδώ είναι φανερή η ειρωνική διάθεση που διακατέχει το Μαντίθεο απέναντι στο Θρασύβουλο χαρακτηρίζοντάς τον σεμνό, υπονοώντας αλαζόνα γιατί κατηγορήσε όλους τους στρατιώτες του δειλούς.

Συμπερασματικά, μέσα από τις αντιθέσεις ανάμεσα στη συμπεριφορά που έδειξε ο Μαντίθεος στη μάχη και σε αυτή που έδειξαν ο Θρασύβουλος και οι άνδρες του φανερώνεται η αυτοθυσία και ο ηρωισμός του πρώτου.

3. Βασικό ρητορικό σχήμα στα δοθέντα χωρία –όπως και σε όλο το ρητορικό λόγο– είναι αυτό της αντίθεσης. Ο Μαντίθεος δηλαδή για να καταδείξει τη γενναιότητα του στον πόλεμο και το εξαιρετο στρατιωτικό του ήθος, αναφέρει ότι αποχώρησε τελευταίος από το πεδίο της μάχης αν και η ήττα της παράταξης του ήταν συντριπτική (τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυστυχησάσης... πλείστων έναποθανόντων). Το επιχείρημα του με την έντονη αντίθεση που περικλείει και που εκφράζεται με δυο εναντιωματικές μετοχές (δυστυχησάσης, έναποθανόντων) συμπληρώνεται και από τη φράση (ύστερος άνεχώρησα τοῦ σερμού Στειριώς) δηλωτικής επίσης της ανδρίας που επέδειξε ο Μαντίθεος σε σχέση με τον αρχιστράτηγο της παράταξης Θρασύβουλο. Ο τελευταίος δηλαδή παρόλο που αλαζονικά κατηγορήσε τους Αθηναίους στρατιώτες για δειλία κι ενώ ήταν ο στρατηγός του Αθηναϊκού στρατού, αποχώρησε από τον πολεμικό αγώνα πριν από το Μαντίθεο, γεγονός που ο ρήτορας δηλώνει emphatically για την προβολή της αυτοθυσίας και του ηρωισμού του.

Το δεύτερο ρητορικό σχήμα αφορά τη χρησιμοποίηση της μετοχής «δυστυχησάσης» (κατ' ευφημισμὸν) ἀντὶ τῆς «ηττηθείσης» με σκοπὸ νὰ μετριάσει τὴν κακὴ ἀνάμνηση, νὰ μὴν ἐγείρει κακὲς ἐνθυμήσεις στὸ ἀκροατήριό του καὶ νὰ παρουσιάσει τὴν ἥττα τῶν Ἀθηναίων ἠπιότερη.

4. Ὁ Μαντίθεος χιτίζει τὸ ἐπιχείρημά του πάνω σὲ δύο πολὺ σημαντικὲς βάσεις. Ἡ πρώτη ἔχει νὰ κάνει με τὸ ὅτι ὁ ρήτορας ἀποκλείει τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἀγνοίας κινδύνου ἐξαιτίας τῆς στρατιωτικῆς υπεροχῆς τῶν Λακεδαιμονίων. Εἶχε δηλαδὴ πλήρη συνείδηση τῶν κινδύνων που θὰ ἀντιμετώπιζε, κι αὐτὸ εἶναι που δίνει ἰδιαιτέρη ἀξία στα ἀνδραγαθήματά του (οὐχ ὡς οὐ δεινὸν ἠγούμενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι).

Ἡ δευτέρη ἀφορὰ τὴν ἐννοία τῆς ἐνεργητικῆς πολιτικῆς συμμετοχῆς μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία καταξιωνόταν κάθε πολίτης τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας. Ὁ Μαντίθεος δηλαδὴ θεωροῦσε τὸ ἀμεμπτο στρατιωτικὸ ἦθος ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀνάληψη οἰοῦδηποτε πολιτικοῦ ἀξιώματος (ἀπάντων τῶν δικαίων τυγχάνοιμι) μέσω τῆς «δοκιμασίας» (ἐν προκειμένῳ τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτῆ) ἀρα ἔκρινε καὶ δεδομένη τὴν υπέρμετρη γενναιότητα στὸ πολεμικὸ πεδίο, τὴν ὁποία καὶ σαφῶς ἐπέδειξε.

Κρίνοντας τὸ ἐπιχείρημα, λοιπὸν, μπορούμε νὰ πούμε ὅτι εἶναι ἓνας συλλογισμὸς που δὲν στηρίζεται σὲ ἀναληθεῖς προκειμένες ὥστε νὰ θεωρηθεῖ λογικοφανὲς (εἰκότα). Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται σὲ ἀναμφισβήτητες καὶ δεδομένες ἀξίες καὶ ἰδανικά ὥστε νὰ θεωρεῖται ἐγκυρο καὶ ἀληθές.

5.

ἐναποθανόντων - τελευτῶ
ῶνειδικότος – μέμφομαι
ἀποδιδράσκουσι - ὑπεκφεύγω
ἐτόλμων - ὑπομένω
νομιζόμενος - οἶομαι

6.

ἀνεχώρησα – ἀποχώρηση
δυστυχησάσης – τυχодиώκτης
εἶχον – εὐεξία
προσταττόμενα – προστακτικὴ
ἐναποθανόντων – θνησιγενῆς

7.

α) Ἡ ἀπάντηση βρίσκεται στὴ σελ. 33 τοῦ σχολικοῦ βιβλίου (ἡ ἀπλότητα τοῦ ὕφους... ἄλλων ρητόρων).

β) Ἡ ἀπάντηση βρίσκεται στὴ σελ. 13 τοῦ σχολικοῦ βιβλίου (σὲ αὐτὴ τὴν οἰξυδερκή... τὴν ὀνομάζει «φιλοσοφίαν»).

Αδίδακτο κείμενο Λυσίου, Κατά Αγόρατου, 1-3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αρμόζει, λοιπόν, κύριοι δικαστές, όλοι εσείς (σε όλους εσάς) να παίρνετε εκδίκηση για την υπεράσπιση των ανδρών, οι οποίοι εκτελέστηκαν αν και υπήρξαν ευνοϊκοί προς τη δική σας παράταξη. Ο Διονυσόδωρος λοιπόν ήταν συγγενής μου και συγκεκριμένα ανηψιός μου. Τυχαίνει λοιπόν και εγώ να έχω την ίδια έχθρα (το ίδιο μίσος) με τη δική παραταξη προς τον Αγόρατο αυτόν εδώ· πράγματι αυτός έκανε τέτοιου είδους πράξεις, για τις οποίες τώρα εύλογα μισείται από εμένα, και από εσάς, και εάν ο θεός το επιθυμεί θα τιμωρηθεί σύμφωνα με το δίκαιο. Γιατί, το Διονυσόδωρο, τον ανηψιό μου, και πολλούς άλλους, των οποίων τα ονόματα θα ακούσετε, αν και υπήρξαν άνδρες ενάρετοι για τη δική σας παράταξη, κατά την περίοδο των τριάκοντα τυράννων τους σκότωσε (τους εκτέλεσε), αφού πρώτα τους έκανε μήνυση (τους οδήγησε σε δίκη). Εφόσον διέπραξε αυτά, έβλαψε πολύ εμένα προσωπικά και καθένα από τους συγγενείς μου, ενώ έβλαψε πολύ και ολόκληρη την πόλη, όπως εγώ πιστεύω, αφού την στέρησε γενικά από τέτοιους άνδρες.

2.

εὔνοι: εὔνοα

ἀπέθανον: ἀποθανεῖται

ὄντες: οὔση

κηδεστής: ὦ κηδεστά

τυγχάνει: τεύξοισθε

μισεῖται: ἐμίσεις

ἀπέκτεινε: ἀποκτεινάτω

ἐζημίωσε: ζημιοῖ

μικρά: ἐλάττονα/ ἐλάττω, ἥττονα/ ἥττω

ἔβλαψεν: βεβλάφθων

3. α) τοιαῦτα γὰρ ἐπράχθη (αττική σύνταξη), ὑπό τούτου.

β) Ἐγὼ νυνὶ εἰκότως μισῶ (τον Ἀγόρατον)

4. Υπόθεση: ἐάν θεός ἐθέλη (ἐάν + υποτακτική).

Απόδοση: δικαίως τιμωρηθήσεται (κυρία πρόταση με ρήμα σε οριστική μέλλοντα).

Εἶδος: ευθύς υποθετικός λόγος που δηλώνει το προσδοκώμενο.

Μετατροπή στο αντίθετο το πραγματικού: «εἰ θεός ἤθελεν, δικαίως ἂν ἐτιμωρήθη»

5.

ὕμῃν: Δοτική προσωπική από το απρόσωπο ρήμα προσήκει.

τιμωρεῖν: Τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα προσήκει. Υποκείμενο του απρμφτ το ὑμᾶς (αναγκαστική ετεροπροσωπία).

τῷ πλήθει: Ετερόπτωτος προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική από το εὔνοι.

ὑπάρχουσα: Κατηγορηματική μετοχή από το ρήμα τυγχάνει, συνημμένη στο υποκείμενο του ρ. ἡ έχθρα.

τῶν προσηκόντων: Ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική διαιρετική από το ἕκαστον.

μικρά: σύστοιχο αντικείμενο στο ρ. ἔβλαψεν.